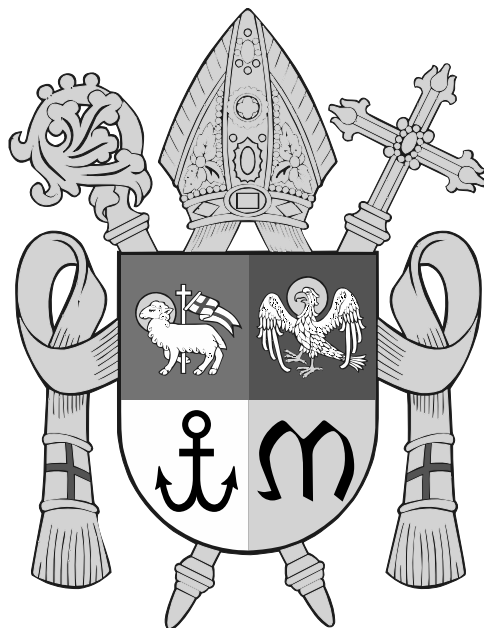

Nr 53

SIEWCA

Biuletyn Katechetyczny Diecezji Toruńskiej

Toruń 2023

„Siewca”

Biuletyn Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Toruńskiej

Redaktor naczelny:

ks. dr Mariusz Wojnowski

Zastępca redaktora:

Beata Girzyńska

Kontakt z redakcją:

Kuria Diecezjalna Toruńska

ul. Łazienna 18, 87-100 Toruń,

tel. 56 6223530 lub kom. 508 777 082

www.katechizacja.diecezja-torun.pl

Wydawca:

Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Toruńskiej

Skład komputerowy:

własny

SPIS TREŚCI

DANE URZĘDOWE 5

DZIAŁ URZĘDOWY

- I. KOMUNIKATY WYDZIAŁU KATECHETYCZNEGO 7
- II. CENTRUM POMOCY OSOBOM POKRZYWDZONYM
„BETANIA” 10
- III. KALENDARIUM 2023/2024 11
- IV. PROGRAMY I PODRĘCZNIKI DO NAUCZANIA RELIGII
OBOWIĄZUJĄCE W DIECEZJI TORUŃSKIEJ
W ROKU SZKOLNYM 2023/2024 13

DZIAŁ FORMACYJNY

- I. „Uczestniczę we wspólnocie Kościoła” – program
duszpasterski w Polsce na rok 2023/2024
Beata Girzyńska – wicedyrektor Wydziału Katechetycznego
Kurii Diecezjalnej Toruńskiej 23
- II. Związki papieża Jana Pawła II z Diecezją Toruńską: przed
wyborem na papieża, papieska pielgrzymka, ślady pamięci
Dk. prof. dr hab. Waldemar Rozynkowski – Wydział Nauk
Historycznych UMK; wicedyrektor Wydziału Duszpasterskiego
Kurii Diecezjalnej Toruńskiej 27
- III. Doradcy metodyczni z zakresu religii 42

DZIAŁ WSPÓLNOTOWY

- I. Konkursy 43
- II. Zdrapka komunijna 46

DANE URZĘDOWE

Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Toruńskiej:

1. ks. dr Mariusz Wojnowski – dyrektor
2. mgr Beata Girzyńska – wicedyrektor
3. Katarzyna Nowicka – sekretarz

Wizytatorzy diecezjalni:

1. dr hab. Beata Bilicka, prof. UMK (bilicka@umk.pl)
2. mgr Beata Girzyńska (girzynska@gmail.com)
3. ks. kan. dr Marian Wróblewski (wmarian@wp.pl)
4. ks. kan. dr Andrzej Kowalski (ks.andrzej.kowalski@wp.pl)
5. ks. dr Mariusz Wojnowski (mariusz.wojnowski@wp.pl)

Wizytatorzy dekanalni:

1. Brodnica	ks. Damian Kuna
2. Bierzgłowo	ks. Andrzej Jankowski
3. Chełmno	ks. kan. Jacek Wyrowinski
4. Chełmża	ks. Marcin Nowicki
5. Działdowo	ks. Krzysztof Fidorowicz
6. Gołub	ks. Paweł Kubasik
7. Górzno	ks. Marian Kowalski
8. Grudziądz I	ks. Michał Dąbkowski
9. Grudziądz II	ks. kan. Krzysztof Dębiec
10. Jabłonowo Pomorskie	ks. Sławomir Sobierajski
11. Kowalewo Pomorskie	ks. Karol Schmidt
12. Kurzętnik	ks. Maciej Górka
13. Lidzbark	ks. Bogdan Kołodziejczyk
14. Lubawa	ks. Michał Napierała
15. Łasin	ks. kan. Wojciech Kalwig
16. Nowe Miasto Lubawskie	ks. Wojciech Osicki
17. Radzyń Chełmiński	ks. kan. Marek Wysiecki
18. Rybno	ks. kan. Sławomir Skonieczka
19. Toruń I	ks. kan. dr Andrzej Kowalski

- 20. Toruń II
- 21. Toruń III
- 22. Toruń IV
- 23. Unisław
- 24. Wąbrzeźno

- ks. dr Mariusz Wojnowski
- ks. kan. dr Marian Wróblewski
- ks. Leszek Stefański
- ks. Mariusz Malinowski
- ks. Wojciech Jonik

DZIAŁ URZĘDOWY

I. KOMUNIKATY WYDZIAŁU KATECHETYCZNEGO

1. W Diecezji Toruńskiej w nauczaniu religii obowiązują podręczniki z wydawnictwa Jedność, Świętego Wojciecha, Gaudium i WAM. Są one zgodne z *Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* z 2018 roku. Jest to kontynuacja podręczników wydanych do wcześniejszych klas.
2. Zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 19 sierpnia 2019 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania **oceny pracy nauczyciela**, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego (Dz. U. 2018 r. poz. 967 i 2245 oraz 2019 r. poz. 730 i 1287; art. 6a ust. 12 Karty Nauczyciela) dyrekcja szkoły kieruje pismo do Wydziału Katechetycznego z prośbą o ocenę merytoryczną nauczyciela religii. Aby uzyskać ocenę, katecheta składa sprawozdanie (wzór dostępny na stronie Wydziału Katechetycznego), które należy przesać (drogą pocztową lub elektroniczną) do Wydziału Katechetycznego najpóźniej dwa miesiące przed planowaną oceną.
3. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski zwraca się z prośbą o wypełnienie „**Sprawozdania katechetycznego – rok szkolny 2023/2024**”. Każda parafia wypełnia osobno ten formularz poprzez portal e-kuria.pl. Należy zatem dostarczyć księdzu proboszczowi potrzebne informacje (liczba placówek publicznych i niepublicznych, frekwencja na lekcjach religii oraz podręczniki używane w przedszkolu i szkole). **Sprawozdanie należy wypełnić do 22 września.**
4. Wierzę w Kościół Chrystusowy – to hasło roku duszpasterskiego 2022/2023 w Kościele w Polsce. W naszej diecezji przeżywamy go w sposób szczególnie biorąc za wzór wiary, umiłowania Kościoła i realizacji swojego powołania bł. Marię Karłowską i bł. ks. Stefana

Wincentego Frelichowskiego, którzy swoim życiem wyrazili pełnię wiary w Kościół.

Poniżej przedstawione są wydarzenia, którym patronują błogostawieni. Zapraszamy do udziału w nich.

Kalendarium wydarzeń

- 16.09.2023 r. – Spotkanie Młodzieży, Sanktuarium bł. Marii Karłowskiej w Jabłonowie – Zamku.

Inne wydarzenia

- W Bazylice konkatedralnej Trójcy Świętej w Chełmży – stała wystawa o błogostawionym ks. Stefanie Wincentym Frelichowskim;
- Kustosz Sanktuarium bł. ks. Stefana W. Frelichowskiego w Toruniu zaprasza wspólnoty, ruchy i stowarzyszenia oraz duszpasterstwa z okazji 110. rocznicy urodzin bł. ks. Stefana W. Frelichowskiego do nawiedzenia Sanktuarium i sprawowania Mszy św. dla wspólnot, ruchów, stowarzyszeń, duszpasterstw i grup parafialnych, zwłaszcza 23. dnia każdego miesiąca. Zainteresowani są proszeni o kontakt z ks. prał. Wojciechem Niedźwieckim;
- Istnieje możliwość peregrynacji relikwii bł. ks. Stefana W. Frelichowskiego i bł. Marii Karłowskiej w parafiach diecezji (kontakt w celu uzgodnienia: ks. prał. Wojciech Niedźwiecki i s. Flawia Paciorek – Wikaria Generalna Zgromadzenia Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej, tel. 606 453 146);
- Zachęta do organizacji pielgrzymek *Śladami Błogostawionych* (np. Jabłonowo, Toruń, Chełmża i in.) dla grup parafialnych, a szczególnie dla dzieci pierwszokomunijnych i młodzieży bierzmowanej;
- Błogostawieni patronami Pieszej Pielgrzymki na Jasną Górę w 2023 r.;
- Materiały poświęcone błogostawionym w plikach pdf lub w doc można otrzymać od dk. prof. Waldemara Rozyńkowskiego, pisząc na adres: wr@umk.pl;
- Zachęta do organizowania konkursów poświęconych błogostawionym.

5. Podstawowe **kierunki realizacji katechezy** w Diecezji Toruńskiej:
  - Kształtowanie wśród katechizowanych rozumienia Kościoła i obudzenie świadomości „bycia Kościołem”;
  - Działania zmierzające do angażowania się katechizowanych w życie Kościoła parafialnego;
  - Formacja liturgiczna prowadząca do większego zaangażowania dzieci i młodzieży w liturgię, zwłaszcza eucharystyczną.

6. Indeksy dla **przygotowujących się do przyjęcia sakramentu bierzmowania** można zamawiać lub kupić w Wydziale Katechetycznym i Duszpasterskim.

7. Zaświadczenia o **ukończeniu przygotowania bliższego do małżeństwa i życia w rodzinie** dla absolwentów szkół ponadpodstawowych, którzy uczestniczyli w lekcjach religii można pobrać ze strony internetowej Wydziału Katechetycznego (zakładka *formularze katecheta*).

8. 24 września 2023 r. mija pięcioletnia kadencja **Diecezjalnej Rady Katechetycznej**. Zatem zgodnie ze statutem Rady Katechetycznej należy przeprowadzić wybory po jednym przedstawicielu z dekanatu, który będzie stanowił jej część. Pozostali członkowie pochodzą z urzędu (pracownicy Wydziału Katechetycznego, wizytatorzy diecezjalni, dekanalni i doradcy metodyczni). Wspomniane **wybory powinny odbyć się podczas adwentowych dni skupienia w każdym dekanacie**. Odpowiedzialnym za ich przeprowadzenie jest wizytator dekanalny. Wybory należy przeprowadzić w formie głosowania tajnego, a przedstawiciel jest wyłaniany większością głosów.

II. CENTRUM POMOCY OSOBOM POKRZYWDZONYM „BETANIA”

W Toruniu zostało powołane Centrum Pomocy Osobom Pokrzywdzonym „Betania” – punkt konsultacyjny dla osób skrzywdzonych wykorzystaniem seksualnym w Kościele.

Celem działalności Centrum jest niesienie pokrzywdzonym pomocy psychologicznej i duchowej, towarzyszenie im, udzielenie wsparcia i podstawowych konsultacji związanych ze zgłoszeniem krzywdy.

Pomocy w Centrum udzielają osoby świeckie (psycholog; psychoterapeuta w trakcie szkolenia) i duchowne (duszpasterz poszkodowanych w wyniku przestępstw duchownych przeciwko szóstemu przykazaniu z nieletnimi; psychoterapeuta w trakcie szkolenia). W razie potrzeby pokrzywdzeni będą mogli skorzystać z psychoterapii.

Dyżury odbywają się w każdy wtorek, w godz. 17:00–20:00, w biurze Centrum pod adresem Piekary 39/17 w Toruniu.

W tych godzinach można kontaktować się także telefonicznie pod numerem 668 432 213.

Do dyspozycji osób potrzebujących jest także e-mail: dyrektor.betania@gmail.com.

Na swoim profilu na Facebooku, dostępnym pod adresem: www.facebook.com/centrumbetania, Centrum będzie zamieszczać przydatne informacje dla osób doświadczających krzywdy oraz wskazówki, jak zapobiegać, rozpoznawać i właściwie reagować na zachowania przemocowe.

Toruński punkt powstał we współpracy z Fundacją Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski. Korzystanie z usług oferowanych przez Centrum Pomocy Osobom Pokrzywdzonym „Betania” jest bezpłatne.

dr Karolina Olszewska
Dyrektor Centrum

III. KALENDARIUM 2023/2024

1. Rekolekcje dla katechetów:

- 6–8 października 2023 r.
  - Bursa Caritas w Grudziądzu
- 20–22 października 2023 r., 12–14 kwietnia 2024 r.
  - Zamek Bierzgłowski
- 29 września – 1 października, 20–22 października 2023 r.
  - Hartowiec

„Katecheci świeccy mają obowiązek uczestniczyć raz w roku w rekolekcjach formacyjnych, a przynajmniej raz na dwa lata powinni brać udział w rekolekcjach dla katechetów, organizowanych przez Wydział Katechetyczny” (*Instrukcja o zadaniach wobec katechizacji*, pkt 32, I Synod Diecezji Toruńskiej).

2. Wizytacje katechetyczne:

- jesień, zima – dekanat wąbrzeski, działdowski
- wiosna – dekanat górznieński, kowalewski, bierzgłowski
- w ciągu całego roku szkolnego – nowo zatrudnieni katecheci

Wizytowani katecheci (świeccy, zakonni i duchowni) wypełniają i przekazują dekanalnemu wizytatorowi lub przesyłają do Wydziału Katechetycznego dwa uzupełnione formularze: *Sprawozdanie katechetyczne na rok szkolny 2023/2024*.

3. Dekanalne dni skupienia:

Każdy katecheta ma obowiązek uczestniczenia w okresie Adwentu i Wielkiego Postu w dniu skupienia w dekanacie, w którym pracuje. Dzień i godzinę spotkania ustala dekanalny wizytator katechetyczny, który jest jego organizatorem.

4. Pielgrzymka maturzystów do Częstochowy:

- 29 września

5. XXII Dzień Papieski:

- 15 października, temat: „Św. Jan Paweł II. Cywilizacja życia”

6. Ferie zimowe 2024 r.

- województwo warmińsko-mazurskie:
22 stycznia – 4 lutego 2024 r.
- województwo kujawsko-pomorskie:
12–25 lutego 2024 r.

IV. PROGRAMY I PODRĘCZNIKI DO NAUCZANIA RELIGII OBOWIĄZUJĄCE W DIECEZJI TORUŃSKIEJ W ROKU SZKOLNYM 2023/2024

PRZEDSZKOLE

Program ogólnopolski nr AZ-0-01/18 z 19 września 2018 r.
Tytuł programu: *Spotykamy Jezusa*

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa pięcioletków nr AZ-03-01/18-PO-9/23 <i>Ufamy Panu Jezusowi</i> , red. ks. P. Płaczek	bez ograniczeń
Grupa sześciolatków („zerówka”), nr AZ-04-01/18-PO-3/20 <i>Kocham Pana Jezusa</i> , red. ks. P. Płaczek	bez ograniczeń

Wydawnictwo WAM, Kraków

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa sześciolatków („zerówka”), nr AZ-04-01/18-KR-20/21 <i>Razem z Jezusem</i> , ks. Władysław Kubik, Teresa Czarnecka	bez ograniczeń

Program ogólnopolski nr AZ-0-01/20 z 25 stycznia 2020 r.
Tytuł programu: *TAK dla Jezusa*

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa sześciolatków („zerówka”), nr AZ-04-01/20-KI-1/20 <i>Tak! Jezus mnie kocha</i> , red. E. Kondrak, D. Kurpiński, J. Snopek	bez ograniczeń

Program ogólnopolski nr AZ-0-01/10 z 9 czerwca 2010 r.
Tytuł programu: Kochamy dobrego Boga

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa trzy i czterolatków, nr AZ-01-01/10-PO-1/12 <i>Pan Bóg kocha dzieci</i> , red. D. Jackowiak, J. Maciołek	do 31 VIII 2024 r.
Grupa pięciolatków, nr AZ-03-01/10-PO-1/11 <i>Jesteśmy dziećmi Bożymi</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2024 r.

Wydawnictwo WAM, Kraków

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa trzylatków, nr AZ-01-01/10-KR-1/11 <i>Nasza Boża Rodzina</i> , red. ks. W. Kubik SJ, T. Czarnecka, ks. G. Łuszczak SJ	do 31 VIII 2024 r.
Grupa czterolatków, nr AZ-02-01/10-KR-1/11 <i>Bóg kocha dzieci</i> , red. ks. W. Kubik SJ, T. Czarnecka, ks. G. Łuszczak SJ	do 31 VIII 2024 r.
Grupa pięciolatków, nr AZ-03-01/10-KR-1/11 <i>Jesteśmy dziećmi Boga</i> , red. ks. W. Kubik SJ, T. Czarnecka, ks. G. Łuszczak SJ	do 31 VIII 2024 r.

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa trzylatków, nr AZ-01-01/10-KI-1/15 <i>Radosne dzieci Boże</i> , red. D. Kurpiński, J. Snopek	do 31 VIII 2024 r.
Grupa czterolatków, nr AZ-02-01/10-KI-3/16 <i>Świat dziecka Bożego</i> , red. D. Kurpiński, J. Snopek	do 31 VIII 2024 r.
Grupa pięciolatków, nr AZ-03-01/10-KI-2/15 <i>Spotkania dzieci Bożych</i> , red. D. Kurpiński, J. Snopek	do 31 VIII 2024 r.

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa czterolatków nr AZ-02-01/10-LU-5/12 <i>Pan Bóg kocha dzieci</i> , red. M. Zajac	do 31 VIII 2024 r.

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
Grupa pięcioletków nr AZ-03-01/10-LU-1/12 <i>Jestem dzieckiem Bożym</i> , red. M. Zając	do 31 VIII 2024 r.

SZKOŁA PODSTAWOWA

Program ogólnopolski nr AZ-1-01/18 z dnia 19 września 2018 r.

Tytuł programu: *Zaproszeni na ucztę z Jezusem*

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-11-01/18-PO-1/20 <i>Spotkanie z Bogiem. Pan Bóg jest naszym Ojcem</i> , (dwie części), red. ks. Paweł Płaczek	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-12-01/18-PO-1/21 <i>Chcemy poznać Pana Jezusa</i> , red. ks. Paweł Płaczek	
klasa III, nr AZ-13-01/18-PO-1/22 <i>Pan Jezus nas karmi</i> , (dwie części), red. ks. Paweł Płaczek	
klasa IV, nr AZ-14-01/18-PO-6/23 <i>Pan Jezus jest naszym życiem</i> , red. ks. Paweł Płaczek	

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-11-01/18-LU-3/20 <i>Bóg naszym Ojcem</i> , red. ks. P. Goliszek	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-12-01/18-LU-8/21 <i>Bóg daje nam Jezusa</i> , red. ks. P. Goliszek	
klasa III, nr AZ-13-01/18-LU-12/22 <i>Jezus przychodzi do nas</i> , red. ks. P. Goliszek	
klasa IV <i>Chcę żyć z Jezusem</i> , red. ks. P. Goliszek	

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-11-01/18-KI-4/20 <i>Poznaję Boży świat</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, J. Snopek	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-12-01/18 KI-7/21 <i>Odkrywam Królestwo Boże</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, J. Snopek	
klasa III, nr AZ-13-01/18-KI-14/22 <i>Poznaję Jezusa</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	
klasa IV, nr AZ-14-01/18-KI-19/23 <i>Odkrywam życie z Jezusem</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	

Wydawnictwo WAM, Kraków

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-11-01/18-KR-3/20 <i>Bóg nasz Ojciec</i> , red. ks. W. Kubik SJ	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-12-01/18-KR-21/21 <i>Jezus nasz zbawiciel</i> , red. ks. W. Kubik SJ, T. Czarnecka	
klasa III, nr AZ-13-01/18-KR-9/22 <i>Jezu, czekamy na Ciebie</i> , red. ks. W. Kubik SJ	
klasa IV, nr AZ-14-01/18-KR-8/23 <i>Wędrujemy z Jezusem</i> , red. ks. W. Kubik SJ, A. Bałtoniak	

Program ogólnopolski nr AZ-2-01/18 z dnia 19 września 2018 r.
Tytuł programu: *Bóg kocha i zbawia człowieka*

Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa V, nr AZ-21-01/18-PO-2/20 <i>Bóg szuka człowieka</i> , (dwie części), koordynator zespołu s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	bez ograniczeń
klasa VI, nr AZ-22-01/18-PO-2/21 <i>Jezus nas zbawia</i> , (dwie części), koordynator zespołu s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	
klasa VII, nr AZ-23-01/18-PO-2/22 <i>Bóg wskazuje nam drogę</i> , (dwie części), koordynator zespołu s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	
klasa VIII, nr AZ-24-01/18-PO-7/23 <i>Mocą Ducha Świętego zmieniamy świat</i> , (dwie części), koordynator zespołu s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa V, nr AZ-21-01/18-LU-2/20 <i>Bóg poszukuje człowieka</i> , red. ks. W. Janiga	bez ograniczeń
klasa VI, nr AZ-22-01/18-LU-13/21 <i>Jezus Chrystus nas zbawia</i> , red. ks. W. Janiga	
klasa VII, nr AZ-23-01/18-LU-12/22 <i>Bóg wskazuje nam drogę</i> , red. ks. W. Janiga	
klasa VIII, nr AZ-24-01/18-LU-16/23/1 <i>Mocą Ducha Świętego przemieniamy świat</i> , red. ks. W. Janiga	

Wydawnictwo WAM, Kraków

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa V, nr AZ-21-01/18-KR-2/20 <i>Szukam Cię</i> , ks. red. Władysław Kubik	bez ograniczeń
klasa VI, nr AZ-22-01/18-KR-5/21 <i>Jestem Twoim Zbawicielem</i> , praca zbiorowa	
klasa VII, nr AZ-23-01/18-KR-3/22 <i>Prowadzę Cię</i> , praca zbiorowa	
klasa VIII, nr AZ-24-01/18-KR-12/23 <i>Chodź ze Mną</i> , praca zbiorowa	

Program ogólnopolski nr AZ-2-02/20 z 2020 r.

Tytuł programu: *Przez prawdę, piękno i dobro zdobywamy świętość*

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa V, nr AZ-21-01/20-KI-2/20 <i>Szczęśliwi, którzy szukają prawdy</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	bez ograniczeń
klasa VI, nr AZ-22-01/20-KI-4/21 <i>Szczęśliwi, którzy odkrywają piękno</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	
klasa VII, nr AZ-23-01/20-KI-10/22 <i>Szczęśliwi, którzy czynią dobro</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	
klasa VIII, nr AZ-24-01/20-KI-14/23 <i>Szczęśliwi, którzy zdobywają świętość</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	

SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

Liceum czteroletnie

Program ogólnopolski nr AZ-3-01/18 z 19 września 2018 r.

Tytuł programu: *Z Bogiem w dorosłe życie*

Wydawnictwo św. Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-31-01/18-PO-4/20 <i>Szukam Wolności</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-32-01/18-PO-6/21 <i>Szukam dojrzałej wiary</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	
klasa III, nr AZ-33-01/18-PO-11/22 <i>Szukam nadziei</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	
klasa IV, nr AZ-34-01/18-PO-18/23 <i>Szukam miłości</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-31-01/18-KI-5/20 <i>Szczęśliwi, którzy żyją wolnością</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-32-01/18-KI-23/21 <i>Szczęśliwi, którzy żyją wiarą</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	
klasa III, nr AZ-33-01/18-KI-2/23 <i>Szczęśliwi, którzy żyją nadzieją</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	
klasa IV, nr AZ-14-01/18-KI-19/23 <i>Szczęśliwi, którzy żyją miłością</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-31-01/18-LU-1/20 <i>W poszukiwaniu wolności</i> , red. ks. M. Zając	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-32-01/18-LU-3/21 <i>W poszukiwaniu dojrzałej wiary</i> , red. ks. P. Mąkosa	
klasa III, nr AZ-33-01/18-LU-15/22 <i>W poszukiwaniu nadziei</i> , red. ks. M. Zając	
klasa IV i V technikum nr AZ-34-01/18-LU-4/33 <i>W poszukiwaniu miłości</i> , red. ks. P. Mąkosa	

Technikum pięcioletnie

Program ogólnopolski nr AZ-4-01/18 z 19 września 2018 r.

Tytuł programu: *Z Bogiem w dorosłe życie*

Wydawnictwo św. Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-31-01/18-PO-4/20 <i>Szukam Wolności</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-32-01/18-PO-6/21 <i>Szukam dojrzałej wiary</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	
klasa III i IV, nr AZ-33-01/18-PO-11/22 <i>Szukam nadziei</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	
klasa IV i V, nr AZ-34-01/18-PO-18/23 <i>Szukam miłości</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-31-01/18-KI-5/20 <i>Szczęśliwi, którzy żyją wolnością</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-32-01/18-KI-23/21 <i>Szczęśliwi, którzy żyją wiarą</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	
klasa III i IV, nr AZ-43-01/18-KI-3/23 <i>Szczęśliwi, którzy żyją pełnią życia</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	
klasa V <i>Szczęśliwi, którzy żyją miłością</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-31-01/18-LU-1/20 <i>W poszukiwaniu wolności</i> , red. ks. M. Zając	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-32-01/18-LU-3/21 <i>W poszukiwaniu dojrzałej wiary</i> , red. ks. P. Mąkosa	
klasa III, nr AZ-33-01/18-LU-15/22 <i>W poszukiwaniu nadziei</i> , red. ks. M. Zając	
klasa IV, nr AZ-44-01/18-LU-13/23 <i>W poszukiwaniu miejsca w świecie</i> , red. ks. P. Mąkosa	

Szkoła Branzowa I stopnia

Program ogólnopolski nr AZ-5-01/18 z 19 września 2018 r.

Tytuł programu: *Ku dorosłości*

Wydawnictwo św. Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-51-01/18-PO-5/20 <i>Droga do dojrzałej wiary</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur, ks. M. Wojtasik	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-52-01/18-PO-10/21 <i>Droga do nadziei</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur, ks. M. Wojtasik	
klasa III, nr AZ-53-01/18-PO-13/22 <i>Droga do dojrzałej miłości</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur, ks. M. Wojtasik	

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-51-01/18-KI-3/20 <i>Jestem chrześcijaninem. Wierzę</i> , red. K. Rokosz, B. Nosek	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-52-01/18-KI-12/21 <i>Jestem chrześcijaninem. Żyję nadzieją</i> , red. K. Rokosz, B. Nosek	
klasa III, nr AZ-53-01/18-KI-1/23 <i>Jestem chrześcijaninem. Kocham Boga i ludzi</i> , red. K. Rokosz, B. Nosek	

Wydawnictwo Gaudium, Lublin

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I, nr AZ-32-01/18-LU-3/21 <i>W poszukiwaniu dojrzałej wiary</i> , red. ks. P. Mąkosa	bez ograniczeń
klasa II, nr AZ-33-01/18-LU-15/22 <i>W poszukiwaniu nadziei</i> , red. ks. P. Zajac	
Program „Świadek Chrystusa” AZ-4-01/10 klasa III, nr AZ-41-01/10-LU-1/14 <i>Świadczyć o Jezusie w rodzinie</i> , red. ks. R. Strus, ks. W. Galant	

Szkoła Branżowa II stopnia

Program ogólnopolski nr AZ-5-01/18 z 19 września 2018 r.

Tytuł programu: *Ku dorosłości*

Wydawnictwo św. Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I i II szkoły branżowej II stopnia <i>Z Bogiem w dorosłe życie</i> , koordynator zespołu ks. R. Mazur	bez ograniczeń

Wydawnictwo Jedność, Kielce

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa I i II szkoły branżowej II stopnia <i>Jestem chrześcijaninem. Świadczę o Bogu</i> , red. K. Rokosz, B. Nosek	bez ograniczeń

Klasa V technikum (po szkole podstawowej)

Technikum pięcioletnie (program ogólnopolski nr AZ-6-01/10)

Tytuł programu: *Świadek Chrystusa*

Wydawnictwo św. Wojciech, Poznań

PODRĘCZNIKI	OGRANICZENIA
klasa V technikum, nr AZ-43-01/10-PO-1/14 <i>Moje miejsce w rodzinie</i> , red. J. Szpet, D. Jackowiak	do 31 VIII 2024 r.

* Wraz z opracowanymi do powyższych podręczników kartami pracy dla ucznia oraz podręcznikami metodycznymi.

DZIAŁ FORMACYJNY

Beata Girzyńska – wicedyrektor Wydziału Katechetycznego
Kurii Diecezjalnej Toruńskiej

I. „UCZESTNICZĘ WE WSPÓLNOCIE KOŚCIOŁA” – PROGRAM DUSZPASTERSKI W POLSCE NA ROK 2023/2024

Nowy program duszpasterski Kościoła katolickiego w Polsce na rok 2023/2024 został oparty na dokumentach Kościoła, na konstytucji duszpasterskiej „Lumen Gentium” oraz encyklikach papieskich, w tym „Evangelii Gaudium” papieża Franciszka. Program opracowała przede wszystkim Komisja Duszpasterska Konferencji Episkopatu Polski. Nowy program ma pomóc w „postawieniu pierwszych kroków ku odnowie Kościoła”. Hasło programu „Uczestniczę we wspólnocie Kościoła” ma wskazywać na dwie kwestie: potrzebę ożywienia Kościoła jako wspólnoty oraz świadomego uczestnictwa każdego wiernego w życiu i misji Kościoła. Takie ujęcie odnosi się do trzech założeń Kościoła synodalnego: komunii, uczestnictwa i misji. Zastosowanie w hasle programu słowa „uczestniczę” w pierwszej osobie liczby pojedynczej ma przypomnieć każdemu ochrzczoneму o udziale w bogactwie Boga obdarowania i jednocześnie o zadaniu i związanej z nim odpowiedzialności. Zatem pierwsza część hasła programu „uczestniczę” zawiera dwie rzeczywistości – uczestniczę w tym, co już otrzymałem od Boga, we wspólnocie Kościoła, po to, żeby zostać zaproszonym do bardziej gorliwego uczestnictwa w tym, co jest życiem i misją Kościoła. Z kolei druga część hasła „we wspólnocie Kościoła”, wskazuje, że Kościół powinien codziennie stawać się dla człowieka ochrzczonego wspólnotą braci i siostr, przestrzenią wspólną z innymi komunii.

Celem programu jest:

- a) pogłębienie świadomości tego, czym jest Kościół jako wspólnota, zarówno wśród duchownych jak i świeckich jego członków, przybliżenie soborowej wizji Kościoła jako komunii, w którą włączeni są wszyscy ochrzczeni

- b) ukazywanie specyfiki budowania Kościoła jako komunii, która oznacza: podjęcie świadomej troski o rozwijanie wśród duchowych i świeckich poczucia tożsamości chrześcijanina jako obdarowanego przez Pana Jezusa, który czyni z nas wspólnotę i ma być znakiem dla świata, a także o odnowę wspólnotowego wymiaru Kościoła, w szczególności parafii, wspólnot kapłańskich, zakonnych, ruchów i organizacji oraz struktur kościelnych; uświadomienie znaczenia dla poszczególnej osoby i dla całej wspólnoty eklezjalnej indywidualnego uczestnictwa w życiu Kościoła
- c) wskazanie zasad budowania wspólnotowości Kościoła: odkrywanie przez pasterzy i rozeznawanie darów i charyzmatów, których ochrzczonym Bóg udziela dla realizowania siebie i budowania wspólnoty Kościoła; dialogowanie, wzajemne słuchanie się, rozeznawanie, co Duch mówi do Kościoła, budowanie relacji wewnątrz Kościoła; ukazanie hierarchiczności, kolegialności i synodalności jako niewykluczających się sposobów uczestnictwa we wspólnocie Kościoła; wykorzystanie wypracowanych przez magisterium Kościoła kryteriów eklezjalności dla zweryfikowania sposobów współuczestnictwa i współodpowiedzialności we wspólnocie Kościoła (dogmatycznych: przyjmowanie wiary Kościoła, uczestnictwo w kulcie sakramentalnym Kościoła, uznanie zasad sukcesji apostoelskiej oraz teologiczno-pastoralnych, wynikających z czterech znamion Kościoła); dbałość o czytelność świadectwa wspólnot kapłańskich (diecezja, parafia, wspólnota zakonna) oraz organizacji i wspólnot religijnych działających w Kościele (otwartość, transparentność); uważność i wrażliwość na słabych i potrzebujących członków wspólnoty Kościoła
- d) formacja, czyli podjęcie troski o włączenie do uczestnictwa we wspólnocie Kościoła: osobista i wspólna (duchowych i wiernych świeckich) jak najczęściej podejmowana modlitwa, słuchanie Słowa Bożego i udział w sakramentach świętych; podjęcie troski o kształtowanie duchowości i komunii, a więc zdolności odczuwania więzi z bratem w wierze, postrzeganie go jako kogoś bliskiego i przyjęcie jako daru dla siebie i wspólnoty; podjęcie refleksji nad wspólnotowością Kościoła na każdym poziomie jego funkcjonowania; otwartość na osoby, rodziny i środowiska obecne w Koś-

ciele, tworzenie ofert ewangelizacyjnych; inicjowanie procesu „nawrócenia pastoralnego” u pasterzy i wiernych kościoła, a więc przemiany myślenia i postrzegania Kościoła; formacja pasterzy i liderów ruchów oraz wspólnot w kierunku otwartości i umiejętności rozpoznawania charyzmatów; formacja diecezjalnych i parafialnych struktur synodalnych w kierunku pogłębiania ich świadomości i współodpowiedzialności za kościół.

Wśród sposobów realizacji celów programu duszpasterskiego w parafii wymieniono:

- a) przepowiadanie Słowa Bożego i katecheza parafialna o Kościele jako komunii
- b) formacja liturgiczna dzieci, młodzieży, dorosłych w kierunku zaangażowania w liturgię
- c) cykliczne organizowanie wspólnego z parafianami trwania na modlitwie kapłanów – duszpasterzy parafialnych
- d) podjęcie namysłu co mówi Duch do Kościoła, nad dotychczasowym funkcjonowaniem wspólnot, ożywienie uczestnictwa duchowych i świeckich we wspólnocie Kościoła
- e) stwarzanie stałych okoliczności spotkań pasterzy z parafianami oraz parafian między sobą w celu budowania relacji międzyludzkich i doświadczenia dialogu
- f) podjęcie świadomej troski o ludzi młodych w parafii i ich włączenia we wspólnotę parafialną
- g) formacja liderów istniejących grup i wspólnot parafialnych m.in. w zakresie umiejętności budowania dobrych relacji interpersonalnych
- h) wrażliwość ewangelizacyjną pasterzy i liderów: zapraszanie wiernych do istniejących już grup
- i) optymalizacja funkcjonowania parafialnych struktur synodalnych Parafialnej Rady Duszpasterskiej i parafialnej Rady Ekonomicznej.

W zeszycie katechetycznym nowego roku duszpasterskiego, podsumowując pierwszy etap synodu na poziomie diecezjalnym, zwrócono uwagę na deficyt relacji. W ramach realizacji celów nowego roku

duszpasterskiego chcemy zwrócić uwagę na ten aspekt wspólnotowego wymiaru Kościoła. Zachęcamy zatem do spotkań katechetów z wizytatorami dekanalnymi nie tylko przy okazji dni skupienia. Niech będą okazją do dzielenia się zarówno trudnościami, jak i radościami, oraz przestrzenią do podtrzymywania i budowania relacji między katechetami. Warto zadbać również o spotkania katechetów z księżmi proboszczami, niech będą czasem wsłuchiwania się we wzajemne potrzeby, które wyartykułowane nie powodują niepotrzebnych napięć. Zachęcamy do akcentowania wymiaru wspólnotowego Kościoła, każdy z nas poprzez postawę życzliwości i autentycznej troski o drugiego człowieka przyczynia się do przyjęcia Kościoła jako komunii. Gdy doświadczamy Kościoła przepętnionego Bożą czułością, którą odkrywamy w drugim człowieku, rodzi się w nas poczucie przynależności do Kościoła i potrzeba uczestniczenia w Kościele. Dotyczy to zarówno świeckich, jak i duchownych. Gdy widzimy zaangażowanie duchownych, ich szczere oddanie Bogu w drugim człowieku, ożywa w nas, wiernych świeckich, potrzeba uczestnictwa we wspólnotach, włączenia w przygotowanie oprawy liturgii. Nie można zapominać o podstawowych zasadach budowania relacji, a tym samym o komunii, o wzajemnym szacunku i pragnieniu autentycznego dialogu, opartego na słuchaniu.

W jaki sposób, my katecheci możemy podjąć działania, aby realizować nowy program duszpasterski? Powróćmy do źródeł. Skorzystajmy z tego, co już wypracowaliśmy w naszej postudze katechetycznej, z gorliwością ucznia Chrystusa. Zachęcajmy uczniów do włączania się w wolontariat, w szkolne koła Caritas. To nie tylko doskonała okazja kształtowania postaw chrześcijańskich, ale również doświadczenia bycia we wspólnocie. W ramach współpracy z parafią wzbudzajmy wśród uczniów pragnienie włączenia się w grupy czy też wspólnoty istniejące w parafii, angażujemy uczniów w przygotowanie oprawy mszy świętej z okazji rozpoczęcia, zakończenia roku szkolnego jak i święta patrona szkoły. Stwarzajmy możliwości dzielenia się swoim doświadczeniem bycia we wspólnocie Kościoła i przede wszystkim w każdej sytuacji przyjmujemy drugiego człowieka jako kogoś bliskiego – daru dla siebie i dla wspólnoty Kościoła.

dk. prof. dr hab. Waldemar Rozynkowski – Wydział Nauk Historycznych UMK; wicedyrektor Wydziału Duszpasterskiego Kurii Diecezjalnej Toruńskiej

II. ZWIĄZKI PAPIEŻA JANA PAWŁA II Z DIECEZJĄ TORUŃSKĄ: PRZED WYBOREM NA PAPIEŻA, PAPIESKA PIELGRZYMKA, ŚLADY PAMIĘCI

ZWIĄZKI Z TORUNIEM PRZED WYBOREM NA PAPIEŻA

1953 rok – na Winnicy

Pierwszy pobyt, jeszcze ks. Karola Wojtyły w Toruniu, miał miejsce w czerwcu 1953 r. Nocował u rodziny Gudłów, która mieszkała na tzw. Winnicy, skąd udał się wspólnie z ks. Czesławem Obtulowiczem, Stanisławem Abrahamowiczem oraz Klemensem Gudlem na wyprawę na Kaszuby, a dokładnie do Kartuz i okolicznych miejscowości. Bracia Joachim i Klemens Gudel studiowali w Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie i tam poznali ks. K. Wojtyłę jako duszpasterza akademickiego. Należeli więc do grona najbliższych znajomych kapłana z jego początkowego okresu krakowskiego. Od tego czasu był dla nich zawsze „wujkiem”.

1961 rok – chrzest w kościele św. Jakuba Większego

Kolejny pobyt, już biskupa Karola Wojtyły w Toruniu, związany był z udzieleniem przez niego w kościele (dokładnie w zakrystii) św. Jakuba sakramentu chrztu Marii Antoninie Gudel. Wydarzenie to miało miejsce 6 lipca 1961 r. i zostało odnotowane w zachowanej księdze ochrzczonych. Jak już wspomniano, ojciec ochrzczonej Marii, Joachim Gudel (1927–2002), późniejszy profesor, znany w Polsce muzykolog, poznał ks. Wojtyłę jako duszpasterza akademickiego podczas swoich studiów w Krakowie w latach 1948–1953. Z duszpasterstwem ks. Karola związana była także przyszła żona Joachima Elżbieta Jacuńska (1934–2002).

Krakowskie duszpasterstwo akademickie ks. K. Wojtyły wydało wiele owoców. Jednym z nich były związki małżeńskie, które bardzo

często błogosławił ich duszpasterz. Nie mogło być inaczej i w przypadku Elżbiety i Joachima. Ich ślub miał miejsce 7 lipca 1956 r. na Jasnej Górze.

Biskup K. Wojtyła nie przyjechał na chrzest z Krakowa sam. Z księgi chrztów dowiadujemy się, że ojcem chrzestnym Marii Antoniny był inżynier budownictwa Jerzy Ciesielski (1929–1970). Przypomnijmy, że był to bliski przyjaciel biskupa krakowskiego i Joachima Gudla z czasów studiów. Joachim wspólnie z Jerzym śpiewali w chórze akademickim, pomagali ks. Karolowi w wystawianiu misterii wielkopostnych, brali udział w wyprawach górskich i kajakowych itd. Zaznaczmy, że dzisiaj przystuguje już Jerzemu Ciesielskiemu tytuł sługi Bożego, oczekującego wyniesienia na ołtarze. W 1993 r. Joachim spisał wspomnienia o Jerzym, tytułując je „W kościele św. Anny śpiewaliśmy w chórze”.

Dodajmy jeszcze, że znajomość rodziny Gudłów z biskupem Karolem Wojtyłą nie urwała się z chwilą wybrania go na papieża. W archiwum rodzinnym znajdujemy między innymi listy przysłane z Watykanu, podpisane oczywiście słowem „wujek”. Od czasów studiów do końca swojego życia pozostał dla nich zawsze „wujkiem”. Ostatnia kartka na święta Bożego Narodzenia wraz z opłatkiem została przysłana z Watykanu w grudniu 2004 r. Opisana powyżej znajomość pozwala na pewno lepiej zrozumieć wypowiedziane przez papieża Jana Pawła II słowa na toruńskim lotnisku: *Pozdrawiam bliski mojemu sercu Toruń*.

1967 rok – koronacja ikony Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Ciekawy jest kolejny ślad, już kardynała Karola Wojtyły, związany z Toruniem. Wpisał się on w wydarzenie koronacji ikony Matki Bożej Nieustającej Pomocy u redemptorystów, które miało miejsce 1 października 1967 r. Przypomnijmy, że po II wojnie światowej w całym Kościele przeżywano dynamiczny rozwój kultu maryjnego w znaku Nieustającej Pomocy. Na terenie diecezji chełmińskiej intensywnie rozwijał się on w kościele (wcześniej kaplicy) św. Józefa w Toruniu. Ożywiony impuls w dziejach tego kultu maryjnego w diecezji związany był z osobą biskupa chełmińskiego Kazimierza Józefa Kowalskiego (1946–1972). On to już w 1962 r. prosił Ojca św. Jana XXIII

o ustanowienie Matki Bożej Nieustającej Pomocy pierwszą patronką diecezji chełmińskiej. Papież przychylił się do prośby i wydał 29 listopada 1962 r. stosowny dekret. Dynamicznie rozwijający się kult Matki Bożej w Toruniu stał się podstawą do czynienia starań o koronację bielańskiego wizerunku koronami papieskimi. Dokumentem z 16 kwietnia 1967 r. papież Paweł VI zezwolił na koronację. Koronacja miała miejsce 1 października 1967 r. W obecności 12 biskupów, ok. 300 kapłanów oraz ok. 30 tys. wiernych dokonał jej prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński. Nie był na niej obecny kardynał K. Wojtyła, jednak zaznaczył swoją duchową obecność. Moment koronacji został poprzedzony odczytaniem bulli papieskiej oraz dwóch listów: generała redemptorystów o. Wilhelma Gaudreau oraz właśnie kardynała K. Wojtyły.

1968 rok – w kościele akademickim oraz u sióstr elżbietanek

Kolejny ślad toruński w życiu kardynała K. Wojtyły związany jest z jego pobytem w tym mieście 28 kwietnia 1968 r. Przyjechał na zaproszenie duszpasterza akademickiego jezuita o. Władysława Wołoszyna. Ojciec Władysław przybył do Torunia w 1963 r. i bardzo szybko zaktywizował środowisko akademickie. Już w pierwszych latach swojej obecności w Toruniu o. Władysław postanowił zaprosić także kardynała Wojtyłę. Jak wspomina, umawianie terminu przybycia kardynała trwało bardzo długo, kilka razy przekładano ustalone daty. Po kilkunastu miesiącach trudnych ustaleń spotkanie doszło do skutku. Kardynał pojawił się w Toruniu 28 kwietnia 1968 r. w godzinach popołudniowych, po zakończonych w Gnieźnie uroczystościach ku czci św. Wojciecha. Wieczorem w kościele akademickim wygłosił wykład „Apostolstwo świeckich”.

Kolejna odłona pobytu kardynała w Toruniu związana była z siostrami elżbietankami. Arcybiskup Wojtyła nocował właśnie w domu prowincjalnym tychże sióstr mieszczącym się przy ul. Żeglarskiej. Siostry bardzo często gościły w swoich progach przybywających do Torunia biskupów, którzy niejednokrotnie również właśnie tutaj nocowali. Na spotkanie z kardynałem Wojtyłą przybyli do sióstr także biskupi chełmińscy: bp Kazimierz Józef Kowalski, bp Bernard Czaplński oraz bp Zygfryd Kowalski. Następnego dnia rano, tzn.

29 kwietnia, kardynał odprawił w kaplicy o godz. 7.00 rano mszę świętą. Swój pobyt nazaczył wpisem do kroniki zakonnej: *Po uroczystościach w Gnieźnie ku czci św. Wojciecha odwiedziłem Toruń, aby wygłosić konferencję akademicką w kościele oo. jezuitów. Korzystałem z gościnności s. Elżbietanek, za co serdecznie dziękuję oraz dołączam z serca płynące błogostawieństwo dla Matki Prowincjalnej i wszystkich córek św. Elżbiety. Kardynał Wojtyła metropolita krakowski.* Informację o odprawieniu przez kardynała mszy św. znajdujemy również w zachowanym zeszycie wpisów księży gości, którzy w kaplicy sióstr sprawowali liturgię.

1971 rok – ślub w kościele św. Józefa.

Kolejny pobyt kardynała związany był z jego więzami rodzinnymi. Do Torunia przyjechał 11 września 1971 r., aby przewodniczyć mszy św. oraz pobłogosławić małżeństwo swojego krewnego Marka Wiadrowskiego z Kazimierą Passowicz. W księdze małżeństw parafii św. Józefa w Toruniu znajduje się wpis poświadczający zawarte małżeństwo, w tym i podpis kardynała Karola Wojtyły.

Marek Wiadrowski był synem ciotecznego brata Karola Wojtyły, Adama Wiadrowskiego. Matka Adama, Maria Wiadrowska i matka Karola Wojtyły, Emilia Wojtyła były siostrami, z domu Kaczorowskie. Maria była matką chrzestną późniejszego papieża. Marek był w bliskich relacjach z wujkiem – ks. K. Wojtyłą. Kiedy studiował w Krakowie, przez pewien czas mieszkał nawet razem z nim na ul. Kanoniczej.

Ślub miał miejsce w kościele św. Józefa na Bielanach. Tak wydarzenia to wspomina pani Kazimiera: *Początkowo były plany, by ślub odbył się w Krakowie, jednak moi rodzice powiedzieli, że zgodnie z tradycją ślub powinien odbyć się w domu panny młodej i Wuj przyznał rację. Nasz ślub nie był jedynym powodem wyjazdu Wuja z Krakowa. Do jego planów duszpasterskich został dostosowany też termin ślubu na 11 września 1971 r. o godz. 13.00. Wieczorem tego dnia Wuj musiał już być w Płocku. Przewidywaliśmy, że nie zdąży on prawdopodobnie na czas i goście zostali zaproszeni na 14.00. Robiło się coraz później. Około godz. 15.00 proboszcz parafii oo. redemptorystów zadzwonił do rodziców ponagląjąc, żebyśmy albo przyjechali do kościoła, albo zrezygnowali z tego terminu, bo on nie wierzy w przyjazd kardyna-*

ła. Pojechaliśmy, więc do kościoła. W momencie, kiedy staliśmy przy drzwiach, czekając na wyruszenie do ołtarza, wpadł nagle Wuj, wówczas - prawie 30 lat temu - energiczny, młody, w rozwianej pelerynie. W przelocie tylko nas uścisnął i pogonił do zakrystii. W trakcie ślubu też była zabawna sytuacja, gdyż Wuj nie pamiętał mojego chrzestnego imienia, znał tylko zdrobnienie, więc w momencie, kiedy trzeba było zapytać: „Czy ty...?“, prawie nie zasłaniając mikrofonu, zapytał: „A jak ty właściwie masz na imię?“ Po Mszy św. przyjechał na obiad do moich rodziców, gdzie przy stole zajął miejsce należne ojcu pana młodego, gdyż faktycznie był w jakimś sensie osobą zastępującą mu ojca.

Diecezja Toruńska

Papież Jan Paweł II bullą „Totus Tuus Poloniae populus“ z 25 marca 1992 r. ustalił nowy podział diecezji i prowincji kościelnych w Polsce. Ustanowił 13 nowych diecezji polskich, wśród nich diecezję toruńską. Zasięg diecezji toruńskiej nawiązuje do pierwotnych granic diecezji chełmińskiej, ustanowionej w 1243 r., obejmującej ziemię chełmińską, lubawską i michałowską. Diecezja została podzielona na 17 dekanatów, jej stolicą stało się miasto Toruń. Jej patronką ogłoszono Matkę Bożą Nieustającej Pomocy, szczególnie kult odbiera ona w kościele św. Józefa w Toruniu. Diecezja toruńska weszła w skład archidiecezji gdańskiej. 31 maja 1992 r. w katedrze św. Janów w Toruniu odbył się ingres pierwszego biskupa diecezji toruńskiej Andrzeja Suskiego, dotychczasowego biskupa pomocniczego diecezji płockiej.

Pielgrzymka do Torunia

Toruń znalazł się w programie VII pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski, która miała miejsce w dniach od 5 do 17 czerwca 1999 r. Pobyt papieża w mieście urodzin Mikołaja Kopernika został zaplanowany na dzień 7 czerwca. Śmigłowiec z Ojcem Świętym wylądował na płycie toruńskiego lotniska o godz. 13.35. Papieża przywitani przedstawiciele władz kościelnych, państwowych i samorządowych, między innymi ks. bp Andrzej Suski, Marszałek Senatu RP Alicja Grześkowiak i prezydent Torunia Wojciech Grochowski. Po powitaniu papamobile przejechał wśród zgromadzonych na lotnisku pielgrzymów, a dalej ulicami Torunia: Szosą Okrężną, Gagarina,

Sienkiewicza, Fałata, Kraszewskiego, Czerwoną Drogą, Szosą Chełmińską, Rynkiem Staromiejskim, Szeroką i udał się bezpośrednio do domu biskupiego przy ul. Łaziennej. Przed domem doszło do krótkiego spotkania Ojca Świętego z przedstawicielami Polonii amerykańskiej, razem z nimi była szesnastoletnia Iranka, Mernousch, której Jan Paweł II pomógł uratować wzrok.

W domu biskupim Ojciec Święty spożył obiad, towarzyszyli mu bp Andrzej Suski, nuncjusz, kardynałowie oraz biskupi z Gdańska i Pelplina. Po posiłku papież udał się na odpoczynek. Około godz. 16.45, w drodze do Auli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Ojciec Święty wstąpił na krótką modlitwę do toruńskiej katedry św. Janów.

O godz. 17.15 w Auli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu rozpoczęło się spotkanie Jana Pawła II z przedstawicielami nauki polskiej, głównie z rektorami wyższych szkół. Papież powiedział wtedy między innymi:

Ludziom nauki oraz ludziom kultury powierzona została szczególna odpowiedzialność za prawdę — dążenie do niej, jej obrona i życie według niej. Znamy dobrze trudności związane z ludzkim poszukiwaniem prawdy, z których dzisiaj na czoło wysuwają się: sceptycyzm, agnostycyzm, relatywizm i nihilizm. Dzisiaj nierzadko usiłuje się nam wmówić, iż skończył się bezpowrotnie czas pewności poznania prawdy oraz że jesteśmy nieodwołalnie skazani na totalny brak sensu, na prowizoryczność poznania, ciągłą zmienność i względność. W tej sytuacji jawi się nagląca konieczność potwierdzenia podstawowego zaufania do ludzkiego rozumu i jego zdolności do poznania prawdy — także tej absolutnej i ostatecznej. Człowiek jest zdolny do wypracowania sobie jednolitej i organicznej koncepcji poznania. Wycinkowość wiedzy i fragmentaryzacja sensu burzy wewnętrzną jedność człowieka. Człowiek dąży do pełni poznania, gdyż jest istotą, która z natury szuka prawdy (por. Fides et ratio, 28) — i nie może bez niej żyć. Trzeba, aby nauka współczesna, a zwłaszcza współczesna filozofia, odnalazły — każda we własnym zakresie — ów wymiar sapiencjalny polegający na poszukiwaniu ostatecznego i całościowego sensu ludzkiej egzystencji.

Poszukiwanie prawdy dokonuje się nie tylko w indywidualnym zmaganiu w bibliotece czy w laboratorium, ale ma także wymiar

wspólnotowy. *«Człowiek udoskonala się bowiem nie tylko przez zdobywanie abstrakcyjnej wiedzy o prawdzie, ale także przez żywą relację z drugim człowiekiem, która wyraża się przez dar z siebie i przez wierność. W tej wierności, która uzdalnia do złożenia siebie w darze, człowiek znajduje pełnię pewności i bezpieczeństwa. Zarazem jednak poznanie oparte na wierze, którego podstawą jest zaufanie między osobami, nie jest pozbawione odniesienia do prawdy: wierząc, człowiek zawiera prawdzie, którą ukazuje mu druga osoba» (Fides et ratio, 32). Jest to z pewnością doświadczenie bliskie każdemu z was tu obecnych. Do prawdy dochodzi się także dzięki innym, w dialogu z innymi i dla innych. Poszukiwanie prawdy i dzielenie się nią z innymi jest ważną postugą społeczną, do jakiej w szczególności sposób są wezwani ludzie nauki.*

Po spotkaniu ze światem nauki papież udał się na toruńskie lotnisko, gdzie od kilku godzin oczekiwało na niego ok. 300 tys. pielgrzymów. Już o godzinie 15.30 miała tam miejsce msza św., której przewodniczył kardynał Adam Kozłowiecki, misjonarz z Zambii. Przybył on do Torunia głównie po to, aby uczestniczyć w beatyfikacji współwięźnia w obozie koncentracyjnym w Dachau, ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego (1913–1945).

Ojciec Święty pojawił się na lotnisku tuż po godz. 18.00. Spotkanie rozpoczęło się od beatyfikacji Sługi Bożego ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego. Biskup Andrzej Suski w towarzystwie postulatora procesu beatyfikacyjnego ks. Sławomira Odera, przybliżył sylwetkę ks. Stefana oraz poprosił papieża o włączenie go w poczet błogosławionych. Po obrzędzie beatyfikacji miało miejsce nabożeństwo czerwcowe. Przewodniczył mu kardynał Franciszek Macharski z Krakowa.

Papież zabrał głos na zakończenie spotkania, powiedział między innymi: *Kościół nieustannie żyje Ewangelią pokoju. Głosi ją wszystkim ludom i narodom. Niestrudzenie ukazuje drogi pokoju i pojednania. Wprowadza pokój, burząc mury uprzedzeń i wrogości między ludźmi. Czyni to przede wszystkim przez Sakrament Pokuty i Pojednania, niosąc łaskę Bożego miłosierdzia i przebaczenia, dociera do samych korzeni ludzkich niepokojów, lecząc zranione grzechem*

sumienia, tak że człowiek doznaje wewnętrznego ukojenia i staje się nosicielem pokoju. Kościół dzieli się też tym pokojem, którego sam na co dzień doświadcza w Eucharystii. Eucharystia jest szczytem naszego pokoju. W niej dokonuje się ofiara pojednania z Bogiem i braćmi, rozbrzmiewa słowo Boże zwiastujące pokój, płynie nieustanna modlitwa: «Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, obdarz nas pokojem». W Eucharystii otrzymujemy dar samego Jezusa, który ofiaruje siebie i staje się naszym pokojem. Doświadczamy wówczas ze szczególną wyrazistością, że tego pokoju świat dać nie może, bo go nie zna (por. J 14, 27). [...]

«Błogostawieni, którzy wprowadzają pokój». Godność tego imienia [błogostawiony] słusznie przysługuje wyniesionemu dziś do chwały ołtarzy księdzu Stefanowi Wincentemu Frelichowskiemu. Całe jego życie jest bowiem jakby zwierciadłem, w którym odbija się blask owej Chrystusowej filozofii, wedle której prawdziwe szczęście osiąga ten, kto w zjednoczeniu z Bogiem staje się człowiekiem pokoju, czyni pokój i niesie pokój innym. Ten toruński kapłan, który pełnił pasterską posługę przez niespełna osiem lat, dał czytelne świadectwo swego oddania Bogu i ludziom. Żyjąc Bogiem, od pierwszych lat kapłaństwa szedł z bogactwem swojego kapłańskiego charyzmatu wszędzie tam, gdzie trzeba było nieść łaskę zbawienia. Uczył się tajemnic ludzkiej duszy i dostosowywał metody duszpasterskie do potrzeb każdego spotkanego człowieka. Tę sprawność wyniósł z harcerskiej szkoły wrażliwości na potrzeby innych i stale ją rozwijał w duchu przypowieści o dobrym pasterzu, który szuka owiec zaginionych i gotów jest życie dać dla ich ocalenia (por. J 10, 1–21). Jako kapłan zawsze miał świadomość, że jest świadkiem Wielkiej Sprawy, a równocześnie z głęboką pokorą służył ludziom. Dzięki dobroci, łagodności i cierpliwości pozyskał wielu dla Chrystusa również w tragicznych okolicznościach wojny i okupacji.

W dramacie wojny niejako wpisywał kolejne rozdziały postugi pokoju. Tak zwany Fort VII, Stutthof, Grenzdorf, Oranienburg-Sachsenhausen, wreszcie Dachau – to kolejne stacje jego drogi krzyżowej, na której pozostawał zawsze taki sam: nieustraszony w pełnieniu kapłańskiej posługi. Szedł z nią zwłaszcza do tych, którzy jej najbardziej potrzebowali – do umierających masowo na tyfus, którego w końcu sam padł ofiarą.

Oddał swoje kapłańskie życie Bogu i ludziom, niosąc pokój ofiarom wojny. Dzielił się tym pokojem hojnie z innymi, bo dusza jego czerpała siłę z Chrystusowego pokoju. A była to tak wielka moc, że nawet śmierć męczeńska nie zdołała zniszczyć tego pokoju.

Honorowe obywatelstwa

Przeszło 40 miejscowości i gmin z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego podjęło decyzję o nadaniu papieżowi honorowego obywatelstwa. Z obszaru diecezji toruńskiej uczyniły to:

- miasta: Brodnica (28 października 1999), Grudziądz (16 października 2003), Kowalewo Pomorskie (11 listopada 1999), Toruń (22 stycznia 1998)
- gminy: Gmina Brodnica (30 października 1999), Gmina Dębowa Łąka (10 czerwca 2001), Gmina Golub-Dobrzyń (30 marca 2000), Gmina Grążawy (29 grudnia 1999), Gmina Grudziądz (29 października 1999), Gmina Gruta (28 października 2003), Gmina Lubicz (30 grudnia 1999), Gmina Łubianka (17 grudnia 1999), Gmina Wąbrzeźno (23 grudnia 1999), Gmina Wielka Nieszawka (21 grudnia 1999), Gmina Zławieś Wielka (14 grudnia 1999).

Ślady w toruńskiej katedrze

Podczas pielgrzymki do Torunia papież Jan Paweł II wstąpił do katedry. Zatrzymał się przy kaplicy z chrzcielnicą, nad którą ochrzczono Mikołaja Kopernika. W darze dla katedry pozostawił złoty kielich mszalny. O wizycie papieża w Toruniu świadczą także znajdujące się w katedrze meble ołtarzowe używane w czasie nabożeństwa czerwcowego na toruńskim lotnisku oraz witraż w jednym z okien katedry z napisem „Jan Paweł II, Honorowy Obywatel Torunia”, wykonany przez Adama Adamskiego. 5 października 2013 r. w katedrze został poświęcony ołtarz ku czci bł. Jana Pawła II.

W pierwszą rocznicę wizyty papieża Jana Pawła II w Toruniu (7 czerwca 2000 r.) na placu przy katedrze stanął pierwszy w mieście pomnik papieski. Jego projektantem był Radosław Ociepa. Wykonany został z mosiądzu, ustawiony na granitowym cokole z wrytymi słowami: *Pozdrawiam bliski mojemu sercu Toruń i piękne Pomorze Nadwiślańskie*. Słowa te papież wypowiedział podczas pielgrzymki

do Torunia, a dokładnie w trakcie nabożeństwa czerwcowego, które było sprawowane na lotnisku.

Centrum Dialogu Społecznego oraz Centrum Dialogu

7 czerwca 2000 r., czyli w pierwszą rocznicę wizyty Ojca Świętego w Toruniu, w gotyckiej kamienicy przy ul. Łaziennej 22 w Toruniu zostało otwarte Centrum Dialogu Społecznego im. Jana Pawła II. Budynek jest siedzibą ruchów i stowarzyszeń katolickich działających w diecezji toruńskiej, a także miejscem licznych spotkań, wykładów otwartych, sympozjów i konferencji organizowanych przez różne środowiska. Jego nazwa przywołuje hasło pielgrzymki papieskiej do Torunia w 1999 r.: „Dialog nowym imieniem miłości”.

1 czerwca 2012 r. ordynariusz toruński bp Andrzej Suski erygował Centrum Dialogu im. bł. Jana Pawła II w Toruniu. Mieści się ono przy pl. bł. S.W. Frelichowskiego 1. Jego uroczyste otwarcie i poświęcenie miało miejsce 6 października 2012 r.

Tablica na toruńskim ratuszu

7 czerwca 2005 r. na frontonie Ratusza Staromiejskiego została odsłonięta tablica upamiętniająca wizytę Jana Pawła II w Toruniu. Wykonał ją z kamienia i brązu Zbigniew Mikieliewicz. Ma postać otwartej księgi, na kartach której wyryto papieskie słowa: *Dzięki składam Bogu, że dane mi było dzisiaj nawiedzić Toruń, prastary gród nad Wisłą... Jan Paweł II. Toruń, 7 czerwca 1999 roku oraz dedykację: Dla upamiętnienia wizyty Ojca Świętego w Toruniu wdzięczni mieszkańcy miasta.*

Doktor honoris causa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

22 czerwca 2004 r. Senat Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu jednomyślnie nadał papieżowi Janowi Pawłowi II godność doktora honoris causa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W ten sposób papież został włączony do toruńskiej wspólnoty akademickiej. W uzasadnieniu podkreślono jego zasługi dla nauki, kultury i społeczności międzynarodowej. Poza tym przywołano jego postać jako wybitnego filozofa i teologa, kapłana, męża stanu, obrońcy praw człowieka, orędownika wolności i pokoju, największego autorytetu moralnego współczesnego świata.

Wręczenie dyplomu miało miejsce 23 listopada 2004 r. w Watykanie, w Sali Klementyńskiej Pałacu Apostolskiego. Warto dodać, że senatorowie toruńskiego uniwersytetu stanęli przed papieżem wraz z reprezentantami Akademii Medycznej w Bydgoszczy, która tego właśnie dnia stała się Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Spotkanie rozpoczęło słowo biskupa toruńskiego Andrzeja Suskiego – Wielkiego Kanclerza Wydziału Teologicznego. Wspomnił on między innymi wizytę Ojca Świętego w Toruniu w 1999 r. oraz słowa, które wówczas papież skierował do świata nauki: *ludziom nauki oraz ludziom kultury powierzona została szczególna odpowiedzialność za prawdę – dążenie do niej, jej obrona i życie według niej*. Następnie rektor uniwersytetu, prof. Jan Kopcewicz, odczytał laudację. Po wystąpieniu rektora, ks. prof. Jerzy Bagrowicz – Dziekan Wydziału Teologicznego UMK – odczytał łaciński tekst doktoratu.

Następnie głos zabrał papież, który wypowiedział między innymi następujące słowa: *Przyjmując państwa u siebie w Watykanie, wspominam ten czerwcowy dzień 1999 r., w którym dane mi było nawiedzić progi waszej uczelni. Pamiętam, że mówiłem wówczas właśnie o tym dialogu, który powinien przewyższać oświeceniowe przeciwstawienie prawdy osiągananej na drodze rozumu prawdziwie poznawanej przez wiarę. Dziś coraz bardziej rozumiemy, że chodzi o tę samą prawdę i trzeba, aby ludzie, dochodząc do niej drogami im właściwymi, nie szli samotnie – by szukali potwierdzenia własnych intuicji również w spotkaniu z innymi. Tylko wówczas naukowcy oraz ludzie kultury rzeczywiście będą mogli podjąć tę szczególną odpowiedzialność, o której mówiłem w Toruniu – «odpowiedzialność za prawdę dążenie do niej, jej obronę i życie według niej».*

Kamienie węgielne

Przynajmniej kilkanaście świątyń i kaplic na terenie diecezji toruńskiej posiada kamienie węgielne poświęcone przez papieża. 7 czerwca 1999 r., na toruńskim lotnisku, po nabożeństwie czerwcowym, papież poświęcił kamienie węgielne przeznaczone pod budowę kościołów: Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Bielawach w Toruniu, Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej w Toruniu, Matki Bożej

Fatimskiej w Brodnicy, św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Działdowie i św. Józefa w Chełmnie, kaplicy w Metnie, kaplicy i domu zakonnego Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus w Toruniu oraz stacji ołtarza polowego w sanktuarium w Lipach koło Lubawy.

Collegium Jana Pawła II na UMK

Nie tylko świątynie wznoszone były na kamieniach węgielnych poświęconych przez Jana Pawła II. Podczas pobytu papieża na toruńskim uniwersytecie 7 czerwca 1999 r. poświęcił on kamień węgielny pod budowę nowego budynku Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK. Wzniesiony gmach otrzymał w 2005 r. jego imię. 17 października 2005 r. w ramach obchodów Dnia Papieskiego gmach Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, otrzymał nazwę Collegium Jana Pawła II. Budynek znajduje się w uniwersyteckim kompleksie na Bielanych.

Błogostawieni

Papież Jan Paweł II wyniósł do chwały ołtarzy dwie osoby z diecezji toruńskiej:

- bł. ks. Stefan Wincenty Frelichowski (1913–1945), kapłan diecezji chełmińskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II 7 czerwca 1999 r. w Toruniu, od 2003 r. patron harcerstwa polskiego,
- bł. Maria Karłowska (1865–1935), założycielka Zgromadzenia Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej, beatyfikowana przez papieża Jana Pawła II 6 czerwca 1997 r. w Zakopanem.

Papieskie szkoły

Papież Jan Paweł II był bardzo często obierany w całej Polsce na patrona szkół. Tylko w granicach województwa kujawsko-pomorskiego jest ich kilkadziesiąt. W granicach diecezji toruńskiej możemy wymienić następujące szkoły:

- licea ogólnokształcące: Grudziądz: III Liceum Ogólnokształcące (28 marca 2007), Toruń: V Liceum Ogólnokształcące (26 kwietnia 2007),

- gimnazja (od kilku lat, na skutek reformy szkolnictwa, przestały istnieć): Brąchnowo (4 listopada 2004), Grębocin (30 grudnia 2003), Kowalewo Pomorskie (14 października 2006), Pluskowęsy (21 czerwca 2007), Radzyń Chełmiński (14 września 2006), Ruda (30 czerwca 2005), Ryńsk (29 czerwca 2006), Toruń: Gimnazjum nr 3 (6 kwietnia 2006),
- szkoły podstawowe: Boguszewo (21 czerwca 2005), Chełmża (17 października 2003), Grębocin (30 grudnia 2003), Mała Niezawka (27 kwietnia 2006), Ruda (30 czerwca 2005), Toruń: Szkoła Podstawowa nr 13 (20 listopada 1997), Wąbrzeźno: Szkoła Podstawowa nr 2 (12 lipca 2006).

Papieskie dęby

Na terenie diecezji toruńskiej spotykamy tzw. dęby papieskie. Pochodzą one z żołądzi pobłogosławionych przez Ojca Świętego Jana Pawła II 28 kwietnia 2004 r. podczas pielgrzymki leśników polskich do Rzymu. Żołądzie te zebrano jesienią 2003 r. z dębu *Chrobry*, najstarszego drzewa tego gatunku w Polsce. Pobłogosławione przez papieża w Rzymie żołądzie trafiły następnie do leśnej szkółki kontenerowej w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Wyrosły z nich sadzonki osiągając wysokość w granicach od 50 do 100 cm. Sadzenie drzewek przybierało często uroczystą oprawę.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu otrzymała w sumie 29 sadzonek dębów papieskich: po jednej dla 26 nadleśnictw i 3 dla biura dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Certyfikaty przekazanych sadzonek noszą numery od 355 do 383. Wymieńmy kilka miejsc, w których posadzono dęby papieskie: Brodnica (3 kwietnia 2006, przy kościele Matki Bożej Fatimskiej), Kiełbasin (8 kwietnia 2006, przy kościele Narodzenie Najświętszej Maryi Panny), Toruń: przed gmachem Wyższego Seminarium Duchownego przy pl. Frelichowskiego 1, został posadzony 2 kwietnia 2006 r., w pierwszą rocznicę śmierci Jana Pawła II – numer certyfikatu 355; przy budynku Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych przy ul. Mickiewicza, został posadzony 12 kwietnia 2006 r. – numer certyfikatu 383; Barbarka,

Leśnictwo Wrzosa, przy trasie ścieżki dydaktycznej, został posadzony 28 kwietnia 2006 r. – numer certyfikatu 360.

Pomniki

Papieskie pomniki powstawały na przestrzeni wielu lat, jednak najwięcej zaczęto ich wznosić, a przynajmniej podejmować decyzje o ich postawieniu, w pierwszych miesiącach po śmierci Ojca Świętego. Geneza każdego z nich to część historii miejscowości, gmin czy parafii, stoją za nimi konkretne osoby. Wymieńmy kilka przykładów:

- Brodnica: pomnik na placu przy ul. Mazurskiej; twórca Robert Sobociński; odsłonięcie 8 czerwca 2008 r.,
- Czarze: pomnik na placu przed kościołem; wykonawca Wiesław Szyszka; odsłonięcie 15 października 2005 r.,
- Grążawy: drewniana rzeźba przy kościele parafialnym; twórca Zbigniew Kozłowski; odsłonięcie w 2003 r.,
- Jastrzębie: drewniana rzeźba przy kościele parafialnym; twórca Paweł Olender; odsłonięcie w 2000 r.,
- Kowalewo Pomorskie: popiersie przy kościele parafialnym; odsłonięcie 2 kwietnia 2007 r.,
- Lisewo: popiersie przy kościele parafialnym; odsłonięcie w 2006 r.,
- Toruń: pomnik przy południowej ścianie katedry, twórca Radosław Ociepa, odsłonięcie 7 czerwca 2000 r.; pomnik przed Wyższą Szkołą Kultury Społecznej i Medialnej, twórca Georgina „Gogy” Farias, odsłonięcie 7 grudnia 2006 r.; pomnik przy Alei Jana Pawła II na terenie toruńskich Jordanek, twórca Stanisław Radwański, odsłonięcie 2 czerwca 2007 r.

Bibliografia

- *Duchowe dziedzictwo. 10 lat województwa kujawsko-pomorskiego*, t. 1, *Papież Jan Paweł II*, oprac. W. Rozynekowski, Toruń 2008.
- Gudel J., *W kościele św. Anny śpiewaliśmy w chórze*, w: *Dziękuję Ci Boże, że jestem. Wspomnienie o Jerzym Ciesielskim*, red. M. Władyczanka, Kraków 1995, s. 91–93.

- Gudel K., *Wspomnienia*, w: *Zapis drogi... Wspomnienia o nieznanym duszpasterstwie księdza Karola Wojtyły*, Kraków 2005, s. 90–91.
- Kwiecińska K., *Rodzina Jana Pawła II: ...a jednak istniejemy...*, Toruń 2007.
- *Ojciec Święty, Toruń! Dokument i świadectwo o papieżu Janie Pawle II*, oprac. W. Rozynekowski, wyd. II, Toruń 2014.
- Rozynekowski W., *Pamięć o Janie Pawle II w województwie kujawsko-pomorskim*, w: *Ocalić dziedzictwo*, red. J. Bagrowicz, W. Karaszewski, Toruń 2015, s. 425–442.
- Rozynekowski W., *Papież Jan Paweł II w Toruniu – związki z miastem, pielgrzymka i znaki pamięci*, w: *Ocalić dziedzictwo*, red. J. Bagrowicz, W. Karaszewski, Toruń 2015, s. 443–459.
- Rozynekowski W., *Ślady obecności biskupa i kardynała Karola Wojtyły w Toruniu*, „Rocznik Toruński” 2005, t. 32, s. 245–252.
- *Sanktuaria maryjne diecezji toruńskiej*, red. M. Mróz, W. Rozynekowski, Toruń 2003.
- Wojtyła K., *Apostolstwo świeckich*, „Ateneum Kapłańskie” 1968, t. 358 (71), s. 274–280.

III. DORADCY METODYCZNI Z ZAKRESU RELIGII

- Grudziądz, Ośrodek Doskonalenia i Doradztwa Zawodowego Nauczycieli, ul. Legionów 2, (www.odn-grudziadz.ehost.pl)
mgr Dorota Thom – dyżur podany na stronie ośrodka,
kontakt: tel. 608 447 860
- Toruń, Toruński Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli, ul. Plac Świętej Katarzyny 8 (www.metodycy.torun.pl)
mgr Gabriela Rumińska (przedszkola i szkoły podstawowe) – dyżur podany na stronie ośrodka,
kontakt: m.religia2@metodycy.torun.pl, tel. 692 355 535
mgr Danuta Włoczewska (szkoły ponadpodstawowe) – dyżur podany na stronie ośrodka,
kontakt: m.religia@metodycy.torun.pl, tel. 696 054 506
- Działdowo, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Nidzicy,
ks. mgr Andrzej Midura,
kontakt: poradnianidzica@op.pl, tel. 89 625 31 39

Zachęcamy do zapoznania się z ofertą zaprezentowaną przez metodyków nauczania religii (polecamy szczególnej uwadze katechetom stażystom, kontraktowym oraz ubiegającym się o kolejny awans zawodowy nauczyciela).

DZIAŁ WSPÓLNOTOWY

I. KONKURSY

- **Diecezjalny Konkurs Biblijny „Czytam Pismo Święte”**

Szkoła Podstawowa Towarzystwa Salezjańskiego im. św. Dominika Savio w Toruniu oraz Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej Toruńskiej organizują **Diecezjalny Konkurs Biblijny „Czytam Pismo Święte”**. W tym roku temat konkursu brzmi: **Nowy Testament – Ewangelia według św. Mateusza**. Konkurs jest skierowany do uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych z Diecezji Toruńskiej. Patronat honorowy objął bp Wiesław Śmigiel, Marek Gralik (Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty), Piotr Całbecki (Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego) oraz ks. Tadeusz Itrych SDB (Inspektor Towarzystwa Salezjańskiego Inspektorii pw. św. Wojciecha z siedzibą w Pile).

Zgłoszenia do Wydziału Katechetycznego. Więcej informacji i formularz zgłoszeniowy na stronie wydziału.

- **XXXIV Olimpiada Teologii Katolickiej – Radom 2024**

Temat: Zasady społeczne w nauczaniu Kościoła

Terminarz konkursu:

- etap szkolny – 15 listopada 2023 r., godz. 11.00
- etap diecezjalny – 10 stycznia 2024 r., godz. 11.00
- etap ogólnopolski – 4–6 kwietnia 2024 r. w Radomiu

Więcej informacji i literatura www.otk.pl.

Zgłoszenia szkół na konkurs należy przesyłać na maila Wydziału Katechetycznego.

- **XXVIII Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej**

Zakres tematyczny XXVIII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Biblijnej organizowanego przez Katolickie Stowarzyszenie

„Civitas Christiana” będzie obejmował **Księgę Sędziów** oraz **Dzieje Apostolskie** wraz z wprowadzeniami, przypisami i komentarzami oraz słownikiem pojęć.

Lektura Księgi Sędziów i Dziejów Apostolskich pozwoli młodym ludziom odkrywać wartość wspólnoty, która swoją witalność i dynamizm czerpie z mocy Boga. Sędziowie jako wybawcy ludu Izraela są zapowiedzią Jezusa Chrystusa, który jako Zbawiciel ludzkości w mocy Ducha Świętego prowadzi wspólnotę Kościoła po ścieżkach prawdy, świętości i miłości.

Tekstem źródłowym Konkursu jest **Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu** – najnowszy przekład z języków oryginalnych z komentarzem (Edycja Świętego Pawła, 2011).

Organizatorem Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Biblijnej jest Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”. Konkurs jest skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Więcej informacji i regulamin konkursu na stronie organizatora www.okwb.pl.

- **Ogólnopolska Franciszkańska Olimpiada Wiedzy o św. Maksymilianie Kolbe**

W roku szkolnym 2023/2024 po raz osiemnasty organizowana jest **Ogólnopolska Franciszkańska Olimpiada Wiedzy o św. Maksymilianie**. Już od wielu lat Olimpiada odbywa się pod **patronatem honorowym Ministra Edukacji i Nauki**, a także od tego roku cieszymy się patronatem **Komisji Wychowania Katolickiego przy Konferencji Episkopatu Polski**.

Olimpiada jest jedną z form przybliżenia dzieciom i młodzieży charyzmatycznego Świętego, męczennika z Auschwitz, założyciela klasztoru-wydawnictwa, misjonarza, osoby godnej naśladowania.

Poprzez Olimpiadę uczestnicy mogą zapoznać się z życiem Świętego, poznając go jako kaptana, misjonarza, założyciela klasztoru w Niepokalanowie, wydawcy „Rycerza Niepokalanej” czy też świetnego naukowca – doskonałego matematyka, przedsiębiorcy. Osoby o niezwykłej sile ducha, która całe swoje życie zawierzyła Matce Bożej.

Celem Olimpiady jest zachęcenie jej uczestników do życia na wzór św. Maksymiliana oraz rozbudzenie pragnienia poznania Pisma Świętego.

Olimpiada organizowana jest na czterech poziomach edukacyjnych:

- konkurs plastyczny dla przedszkoli i „zerówek”
- konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych (klasy I–V)
- konkurs wiedzy o św. Maksymilianie dla uczniów szkół podstawowych (klasy VI–VIII)
- konkurs wiedzy o św. Maksymilianie dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

W konkursie plastycznym zadaniem uczniów jest zilustrowanie wybranego przez Organizatorów wydarzenia z życia św. Maksymiliana, natomiast w konkursie wiedzy uczniowie muszą przyswoić sobie życiorys św. Maksymiliana na podstawie wyznaczonej lektury oraz zapoznać się z podaną księgą Pisma Świętego. Uczestnicy Olimpiady, oprócz cennej wiedzy i inspiracji, mogą wygrać także cenne nagrody (w przypadku konkursu wiedzy jest to wysokiej klasy sprzęt elektroniczny oraz indeksy na studia). Zgłoszenia uczestnictwa w Olimpiadzie dokonuje katecheta lub inny nauczyciel z danej szkoły na początku roku szkolnego. Regulamin Olimpiady, formularz zgłoszeniowy oraz szczegółowe informacje dostępne są na stronie organizatora www.olimpiada.franciszkanie-warszawa.pl.

II. ZDRAPKA KOMUNIJNA

Czym jest zdrapka komunijna?

Zdrapka komunijna to specjalnie przygotowana plansza zawierająca zadania wspierające przygotowanie dzieci do sakramentu Pierwszej Komunii Świętej. Zagadnienia są podzielone tematycznie oraz graficznie na dwa okresy. Pierwszy to czas przygotowania do spotkania z Panem Jezusem w Komunii Świętej, który zawiera 15 zadań i drugi okres obejmujący dzień samej uroczystości oraz czas bezpośrednio po niej, zawierający 6 zadań. Wszystkie zadania ukryte są pod zdrapkami, które dzieci stopniowo odkrywają i realizują. Niektóre z nich mogą wykonać samodzielnie, natomiast inne pozwalają zaangażować się również najbliższym, tak aby czas przygotowań i Pierwszej Komunii Świętej był wyjątkowy dla całej rodziny.

Jak korzystać ze zdrapki?

Część pierwsza obejmująca 15 zadań przeznaczona jest na czas przed Pierwszą Komunią Świętą. Rekomendujemy, aby zdrapywać jedno lub dwa pola tygodniowo. Część druga przeznaczona jest do zdrapania w dniu Pierwszej Komunii Świętej (kielich) oraz kolejne dni Białego Tygodnia... choć ostatecznie zadanie można rozciągnąć na kilka kolejnych miesięcy.

Cena zdrapek jest uzależniona od ilości zamówień. Więcej informacji i zamówienia na stronie <https://zdrapakakomunijna.pl>.

